

Fevzi 1922–1923-ban lakásügyi miniszter volt, Ali Cenani Bey 1924–1926-ban kereskedelmi miniszter, Trüstü Aras 1925-től 1938-ig külügyminiszter. Mustafa Kemal végül nyíltan közölte az örmények gyilkosaival, hogy vagy részt vesznek a nemzeti ellenállási mozgalomban, vagy bíróság elé állítja őket, amely szigorúan megbünteti, esetleg kivégezi őket. Maga Falih Rifki Atay, Mustafa Kemal közeli barátja erősítette ezt meg visszaemlékezésében, azzal összefüggésben, amikor a britek és szövetségeseik úgy határoztak, hogy számon kérik az ottomán Ittihad ve Terakki párton az örmények meggyilkolását.

Valahogy így lett tabuvá az örmény genocídium Törökországban, a gyilkosok egy részéből pedig „a hazát megmentő nagy hős”. Taner Akcam, a cikkíró végül fölveti annak lehetőségét, hogy „a demokratikus értékek jegyében” országa „elhatárolhatja magát saját múltjától”.

Kakasy Judit

Az újragondolt nemzetállami szuverenitás

Wilson, Robin: The politics of contemporary ethno-nationalist conflicts. = Nations and Nationalism, 2001. 7. no. 365–384. p.

A szerző az etno-nacionalista törekvések hátterét, kezelésének lehetőségeit, illetve az etnikai konfliktusok megelőzésének és megszüntetésének stratégiai kérdéseit vizsgálja.

Az etnikai nacionalizmus alapvetően abban különbözik a „hagyományos” nacionalizmustól, hogy itt nem egy etnikumnak az őt elnyomó állammal szembeni „szabadságharcáról” van szó, hanem egy olyan össznemzeti ideológiáról, amely minden szomszédos népet („másokat”, „őket”) megsemmisítendő ellenségnek tekint. Ennek pedig egyetlen oka van: a másság, a kulturális különbözőség, illetve ezek el nem ismerése. Az ezekre a csoportokra jellemző elutasító vagy jobb esetben „csak” dogmatikus gondolkodásmód eredményei az etnikai tisztogatások, amelyek az adott területen élő, a többségtől eltérő etnikai csoportok emberi és kisebbségi jogait semmibe véve egy homogén etnikumú és szélsőségesen nacionalista nemzetállam megteremtését célozták.

Az etnikai konfliktusok megelőzéséhez a következő fontos lépések megtételére van szükség:

- az állami szuverenitás fogalmának újragondolására, szakítva a „győztes mindent visz”- elgondolással („the winner-takes-all assumptions”). Erre két szinten van szükség: regionális szinten (szubszidiaritás) és szupranacionális szinten (I. G. O.-k);
- az egyének kisebbségi jogainak védelmére és biztosítására. Ennek legfontosabb eszköze a strukturális párbeszéd kialakítása a nemzetállam és a kisebbségek között;
- a szabad identitás-választás és -gyakorlás biztosítása az etnikumok számára, politikai és kulturális diszkrimináció nélkül.

Ez a három tényező kölcsönösen erősíti egymást, és megfelelően adaptálva a konkrét situációkhoz, vitás helyzetekhez, az etno-nacionalista feszültségek hatékony ellenszeri lehetnek.

A nemzetállami szuverenitás és a nemzetiségi önrendelkezés fogalmainak a 20. században kialakult sajátos viszonyát, vagyis azt, hogy az egy nulla végösszegű játékhoz hasonlít, a hatalommegosztás, az egyenlő állampolgári jogok biztosítása és a demokratikus államrendszer kiépítése szüntethetik csak meg. A világban jelenleg uralkodó reálpolitikai

viszonyok azonban ehelyett sokkal inkább a meglévő hatalmi viszonyok konzerválását, illetve stabilizálódását szolgálják. Jellemző példaként lehet megemlíteni a közelmúlt etnikai konfliktusainak színterei közül Ruandát, Koszovót vagy Kelet-Timort. Ezekben az esetekben az ENSZ alkalmatlannak bizonyult az etnikai konfliktusok megoldására, a sikertelenség következménye pedig az etnikumok közötti kapcsolatok teljes befagyása lett.

Mindezek ellenére azonban a nemzetközi politikai életnek számos szereplője van, amelyek kiegyenlítő szerepe okot adhat az optimizmusra. Ezek között meg lehet említeni:

- a kormányközi szervezeteket (az I. G. O.-kat);
- a nem állami szervezeteket (az N. G. O.-kat);
- a szakmai szövetségeket.

Mindezeknek köszönhetően egyfajta paradigmaváltásnak lehetünk ma a szemtanúi, amely a nemzetállami határok feloldódását és ezzel párhuzamosan a különböző szupranacionális és regionális politikai szereplők színre lépését eredményezi. Ezek együttműködését pedig a folyamatosan kiépülő hálózatok biztosítják (Kaldor 1999-ben ezt a folyamatot „*the project for cosmopolitan governance*”-nek nevezte el). De nevezhetjük ezt a folyamatot globalizációnak is, amely Guibernau (1996) szerint „*tudatosítja bennünk, hogy az emberiségnek olyan közös problémákkal kell szembenéznie, amelyeket szintén csak közös összefogással lehet megoldani.*”

A transznacionális civil társadalom megvalósulása egyelőre csak a távoli jövőben képzelhető el, a kormányközi együttműködés veszélyei (például az ún. „demokratikus defícit”) azonban mindannyiunk számára már régóta érzékelhetők és nyilvánvaló tények. A délszláv háború tanulságait a következőképpen foglalhatjuk össze Silber és Little (1995) szavaival: „... *a hidegháború után nincs többé kollektív biztonság, sem pedig olyan nemzetközi akarat, amely megvédené a gyengéket az erősebbekkel szemben. ... a békét és biztonságot már nem lehet érvekkel és jó szándékkal megteremteni, hanem csak fegyverekkel lehet kikényszeríteni.*”

Vadász Rezső